

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1905. Szeptember 10.

Vasárnap.

XXIV. évfolyam. 73. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. János Mózsa.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. János Mózsa könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 hasábos peti sorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos és árvérési hirdetmények külön díjtól szerint.
Nyílt ér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyílt erők díja előre fizetendő.

Egy fontos kongresszusról.

Az 1903. év április havában Brémában tartott nemzetközi alkoholizmus elleni IX. kongresszus elhatározta, hogy a nemzetközi X. kongresszus 1905. évben Budapesten fog ülésezni. A szervező-bizottság megállapította, hogy a kongresszust szeptember 11-től 16-ig bezárólag tartja meg.

Az alkoholizmus elleni ezen nemzetközi kongresszus ezuttal oly országban fogja tárgyalásait tartani, amelyben eddigelé az alkoholizmus veszedelmének elhárítására úgy szólván semmi sem történt. Az a csekély társadalmi mozgalom, mely a bécsi hasonló tárgyú kongresszus hatása folytán hazánkban megindult, még alig mutat fel valamelyes eredményt s küzd a kezdet nehézségeivel. Pedig az alkoholizmus kérdése immár régen kinőtt azon szűk keretből, melyben az ellene való védekezés kezdetén mozgott és nagy fontosságú társadalmi kérdéssé fejlődött.

Köztudomású, hogy az alkoholizmus minden társadalmi osztálynak végzetes csapása és sujt szegényt, gazdagot, műveltet, műveletlent egyaránt. Nem is egyesekhez, se nem egyes osztályokhoz, hanem mindenkihez, osztály külömség nélkül intézi hívó szöveget a kongresszus szervező és végrehajtó bizottsága, vegyen részt a kongresszusban, igyekezzék e fon-

tos kérdést minél alaposabban megismereni s vele együtt arra törekedni, hogy az emberiség ezen pusztító járványt közös erővel leküzdhesse. *Társadalmi betegségtől csak öntudatos társadalmi küzdelem váltak meg bennünket.*

Ezen kongresszus nem egy irány szolgáltatában áll. Működésükben egyesül minden törekvés, mely az alkoholizmus leküzdését célozza, akár a mértékletesség, akár a teljes abstinencia útjára. Tárgyalásaik nem ölelik fel az alkoholizmus összes kérdéseit: az anyag immár oly nagy, hogy lehetetlen minden részletre egy kongresszus keretén belül kiterjeszkedni. A brémai kongresszus fényesen, bevált mintájára itt is csak a főbb pontokat, a leginkább aktuális tárgyakat szemelték ki megvitatás céljából, melyekben képviselve van a kérdés szociális, paedagogiai, hygienikus, jogi és orvos tudományi része, s így minden résztvevő megtalálhatja az őt leginkább érdeklő fejezeteket.

A kongresszus iránt az egész kontinens művelt társadalma érdeklődik, mert ma az orvos tudomány meggyőző érvekkel bizonyítja, hogy az emberiség legáltalánosabb ellensége ellen, az alkohol ellen sikra kell szállanunk. A szesz italokkal való élés, megbénítja, megfojtja az ideg sejtet, az okos embert butává,

a becsületest becsületenné teszi előidézi az idegeknek, az agynak, a léleknek és elmének súlyos, legnagyobb részt gyógyíthatatlan betegségeit. És ezzel pusztításainak borzasztó sorozatát nem fejezi be, megtámadja a szervezet legfontosabb sejtjeit s az utódok ebben lelke testi és lelki nyomorúságainak forrását. E miatt lett az emberiség legkegyetlenebb ellenségévé, mert itt nem az egyén, hanem az egész faj állandó, biztos romlásáról és elfajulásáról van szó.

A kórházak és bonctermekek statisztikai s az orvosi gyakorlat tapasztalataiból tudjuk, hogy az alkoholizmussal csak egyetlen egy betegség a tuberkulózis veheti fel a versenyt. S az emberiség e két öldöklő csapása között, orvos összefüggés is bizonyult be, mert az alkohollal mérgezett szervezet jóval csekélyebb ellenállást képes kifejteni a tüdővész és egyéb fertőző betegségek csíráival szemben.

Hülyék, elmeengyengék, nyavalyatörések, vízfejűek, törpék tulnyomó nagyszámában alkoholista szülöktől származnak.

Az igazságszolgáltatás még más elrettentő képét mutatja az alkoholnak. A büntényeknek átlag vége 42%-ban kimutatható az alkohol végzetes szereplése, a mint a szerencsétlen házasság élet, az elválások, az öngyilkosságok egyrésze is alkohol rovására irandó.

TÁRGA.

Átmenetek.

Irtá: Verner László.

Első stádium.

Gizuci pompás, aranyos baba.

Kis pofók képe van. Csipkés főkötője mögül szeliden simul ki aranyszínű haja. Sohasem sir. Mindig mosolyog. Arcán hajnalpiros sugar sütkérezik, mi a rácsapnó csókától lesz pirosabb. Szelid kék szeme oly szépen beszél. Ah, mily sokat is értenek e tekintet alatt a papa, meg a mama.

— Látod papus, Gizuci engem szeret jobban látod, rám néz!

— Látom. De most! Ugy-e Gizuci, engem szeretsz? Szólj! Mondd, aranyos bóbé, szólj.

Gizuci még nagyobbra tágitja mosolygó szemét. Hatalmas diplomata. Egy utca felett elszállt lény után pillant, így odázza el a választ.

Most a papuska babusgatja. Három szobán sétál végig s végig ringatja karján a kicsi babát, a kincset.

Mikor a harmadik szobába ér, elmaradt tőle a feleség. Hirtelen végig pillant aztán nagy csókkal zárja le kis időre a baba szemét.

— Szakasztott az anyja, — dörmögi édes szeretettel.

Aztán visszamegy a feleségéhez. Csöndesen ölébe rakja a kis terhet.

— No legyen most a tied egy kiesit. Akkor meg a feleség megy végig a szobán. Hirtelen végig pillant, s friss csókkal szerzi meg az apját.

— Szakasztott az apja, — merül el boldogságában. És ragyog a boldogságtól. Én még látom a boldog anya feje körül az arany holdat is, a mivel a szenteket festik a piktorok.

Második stádium.

Gizuci kibújt már a polyából. Már ötször kapott kriszkindit. Még mindég olyan aranyos. sőt talán aranyosabb. Csupa ész, csupa szellem! Iskolába jár, aztán tele rakja ott sok széppel azt a kis okos fejét.

— Ah, mily szép vonásai vannak. Nézd azt az á-t, mily szabályos, mily okos édes.

— Nézd a kicsi kacsóját! Hogy elmaszatolta magát aki malac. Csupa igyekezetből.

— Gizi pompás gyerek!

— Gizi talentum!

— Gizi genie!

— Öröme életünknek!

— Oh, kedves inucos, mennyire ismered!

— Oh, picit, cukros, lehet-e más ate leányod?

Harmadik stádium.

Géziből Giza lett. Még jobban látszik, mily bőkezűen bánt a természet vele. Arany fürteit bo-

káig növesztette, kecses ujjai nem görbülnek el a zongora billentyűn. Most már nem olyan hereig, olyan mosolygós. Homlokáról komoly gondolatok nyerne kifejezést. Az utcán nem bámul el csacsikamódra. Figyelmes, előzékeny, de ritkán derül ki arca. Dukál is. Most jár tánciskolába, s a bűtén játszik, mint műkedvelő. Sokszor ki akar önteni kebléből a nagy boldogság egy vidám kacajban és oly jó lenne megkönnyíteni lelkét, de lehetetlen, mit szólnak neveléséről.

Ma holnap hosszú ruhát ölt, elvégzi a leánygimnáziumot, agyában megfordul olyan gondolat is: bákirályné lesz, neki tudnia kell, mit cselekszik. S komoly marad és büszke. Iskolába jön, iskolába megy. Nem tekint fel soha.

Ha ismerős jó, szerényen elmondja a „Jó napot”-ját, de a legtöbbször ő várja ki előbb a másik ajakáról.

Negyedik stádium.

Ah, a legszebb stádium! Gizuca már se nem Gizi, se nem Giza, de Gizella nagysám. Hogy az utolsó évet a nevelésben végzé, annak is kerek két hónapja.

Azóta hosszú ruhát öltött, a szobájában legnagyobb kedvelője az ablaknak, hamiskásan tud kacagni, de legnagyobb mulatsága dévajkodni a firtlis urfiak bókjain. Azt sem mondhatnók, hogy a kardesörgést unja. De nem ám!

Hogy törek a kegyéért a férfiak. Hogy lesz

Látni való, hogy a kongresszus az érdeklődést méltán megérdemli, ha tekintetbe vesszük, hogy a kongresszuson meg fogják állapítani, mint kell fel venni a célra vezető küzdelmet a nép körében, társadalmi és állami jó akaratu pártolása mellett.

Hogy az alkohol ellen Magyarországon is legnagyobb küzdelmet kell vennünk a következő számok is e mellett szólnak.

Lássuk csak:

Mondjuk, hogy Magyarországon átlag minden munkás legalább évi 500 korona jövedelmet szerez. Mondjuk azt, hogy a munkás osztály 18% át alkoholra adja, akkor is hatszor többet ad ki alkoholra, mint gazdasági felemelésére, huszonöt-szor többet költ italra, mint politikai emancipációjára s közvetlen kulturális előhaldására.

Kanda, Norvég és Finnország, a melyek az abstinenciáért a szociális harcot oly lankadatlan eréllyel vették fel, küzdelmeiket diadallal fejezték be, mert azóta ezen országok gazdagodnak s gyarapodnak.

Magyarországra is ráférne nagyon a gyarapodás.

A válság.

A Fejérváry-kormány taktikai terveinek részleteiről ellentétes hírek kerültek forgalomba. De abban most már megegyezik valamennyi információ, hogy Fejérváry Géza báró, mint mi azt a legutóbbi ischli audiencia után jelentettük, csak ezután várja a királytól az előbe terjesztett tervek végrehajtására való felhatalmazást. A király a csehországi hadgyakorlatokról visszatérve, a hét végén vagy a jövő hét elején fogadja Fejérváry Géza bárót és akkor dől el Fejérváry további haditervének sorsa. Mindazonáltal nem kétséges, hogy szeptember 15-én Fejérváry abban a helyzetben lesz, hogy a képviselőházban előterjesztheti a hangulat megfordítását

ellenségévé jó barát, ha ő valamelyikkel többet „fog” lalkozott.

Neki ez olyan regényes, olyan szép.

Azok a regények, mennyi szép is van azokban! Béla meg oly ügyes azok kiválasztásában. Apróra ismeri az izlést! Azt a szelid, odaadó szerelmet olvassa legtöbbször, melyért — oh! hihetőleg Béla föltálozza életét.

No, ezért megkínózom. S ügyesen elparirozza a Béla ostromát, ak reményt vesztre marad el s kezdi másnak hordani a regényeket, melyből csakhamar, Béléra nézve, a házasság regénye kezdődik — mással.

S Gizella nagysám arca elborul, szíve elkezd vergődni, mégis ő veszített e csatában.

Hja, a csatában vannak győzők és legyőzöttek. Ebben a háborúban azonban tán mindkét fél veszített. De sebját Béla helyett van husz. Dus választék. Van köztük szőke, barna, göndör és szőghaju, vidám és szórakozott, jó parthie és nulla. Csak hogy Gizella nagysám nem tudja azt, hogy ezek egyike sem akar nőülni. Mikor kivette a hálót, elmenekül a zsákmány, egyre gyérül, fogy mint a nap melege közeledő ősszel.

Ötödik stádium.

Gizella még mindig szépség. Ünnepezt bákirálynő. Szerepel mindenütt, ahol szerepelni lehet, de már ismeri, milyenek azok a naiv lánykák. A milyen ő volt hajdan. Hogy mosolyog ehhez. Mikor a regények nyomán érezte, hogy van tiszta szerelem, hogy az a föld mennyországa, hogy a nélkül sivar az élet, hogy mulékony minden élvezet.

— Ah, mily naivitás és mennyire visszakívánja. De nem jön, . . .

célzó kormányprogramot. De az ujabban, a vádindítvánnyal komplikált helyzet jövő fejleményei annyira kiszámíthatatlanok, hogy a taktika részletei csak az eseményekhez alkalmazkodhatnak, minden részletében megállapított haditervet Fejérváryék sem dolgozhatnak ki.

Az országgyűlés feloszlátása esetén az új választások előreláthatólag még ebben az évben lennének. A Fejérváry-kormány ugyanis azt hirdeti, hogy a választásokon saját magának — tehát nem is valamely ma még ismeretlen utódnak — akar parlamenti többséget teremteni. Ha tehát a király erre a célra feloszlátja az országgyűlést, az mindenestre nem fog soká késni, mert Fejérváryék az új parlamenttel még az idén szeretnék kísérletezni. Az új javaslatok elintézése éppoly sürgős számukra, mint a külföldi kereskedelmi szerződések ügye. Mert olyan kormány, mely egy ellene benyújtott vádindítvány terhével tárgyal a külfölddel, nem számíthat ott bizalomra. Ezért gyorsítja a vádindítvány az országgyűlés feloszlátását.

*

Politikai körökben az a kérdés merült fel, hogy a képviselőház szeptember 15-iki ülésén rákerülhet-e a sor a vádindítvány előterjesztésére? Számba vesszük ugyanis azt a lehetőséget, hogy Fejérváry Géza báró az országgyűlés elnapolásáról szóló királyi kéziratot még az ülés megnyitása előtt elküldi Justh Gyula Házelnöknek. Ebben az esetben Justh Gyula mint azt a múlt hónap folyamán tett kijelentéseiből lehet következtetni, valószínűleg úgy jár el, hogy az ülés elején felolvastatja a multkor elnapoló királyi kéziratot, melyet a szeptember 15-iki ülésen újra fel kell olvasni s azután felolvastatja a második királyi kéziratot, amelynek tudomásulvételével az ülést egyéb érdemleges tárgyalás mellőzésével berekeszti. Ha ez történnék, akkor szeptember 15-én se vádindítvány, se kormányprogram sem lenne. De ez csak a több vagy kevesebb alappal bíró kombinációk egyike. Bizonyosat még senki se tud. Talán maga Fejérváry se.

KÜLFÖLD.

A béke a japánok és oroszok közt.

A békeszerződést szeptember 5-én végre aláírták. Portsmouthban ágyudörgés jelezte, hogy a keletázsiai nagy vérontás véget ért és az a fehér pa-

A platonikus szerelem délibábos költői agy-rém, melyről beszélhetnek ők is, de nem tudja hinni.

— Nem hiszem, nem hiszem! — toppant lábával, mikor végig fut tekintete egy idylli képen, melyet egy fiatal élvez át a bál tömkelegében. Csak egy elmerülés van szemükben, nem beszélnek semmit, mégis oly igen feszíti keblüket a sejtelmes boldogság.

Nem hiszem, nem hiszem! Azok nem boldogok! Azok is csak játszanak!

Hatodik stadium.

Gizella nagysám ma felette bosszus. Alaposabban ügyel a tükörbe és több rut ráncot vesz észre arcán, ezüst hajszálát fésülés közben.

Szive elszorul, aztán hangosan dobog.

Hogy tetézzé a sors szenvedéseit, gyermek mulatság hangzik az udvarról. Mindig jobban verődik be a láрма, mindig jobban kavargó ereiben a vér ezt a keserűséget nem lehet elfullasztani, szinte a düh környezi.

Részketve szakítja fel az ablaktáblát, szemé cikkzik, ajka vonaglik:

— Elhordjátok magatokat!

A bádogosék Ödönkéje kérésre fogta a dolgot.

És szól a naiv hang esengve:

— Törjön meg bennünket Giza néni!

Hetedik stadium.

Egy világgyűlölő öreg kisasszony.

piros, melyre a békeszerződés pontozatai után Witte és Komura odairták a nevüket, immár a világtörténelemé. Egy fél óra hosszat tartott, míg az összes feltételeket még egyszer felolvasták és míg a két állam megbízottja aláírta a nevét. Az ágyuk dörgeése immár a békét hirdette. Ez volt egébként minden dekorációja a nagy aktusnak. Mert állítólag a japánok kívánságára minden ünnepség elmarad, hirszerint tekintettel a Japánban uralkodó rendkívüli izgatottságra és elégtelenségre. A keletázsiai szigetország lakosságának hangulatáról szenzációs hírek vannak forgalomban. Lázadás, forradalom előjelei volnának észlelhetők és a mikádó palotáját katonaságnak kell őriznie. Mindezek a híresztelések azonban nem nyernek hivatalos megerősítést.

A japán orosz békeszerződés vázlata a következő:

A szerződés bevezetése a békekövetek kinevezéséről emlékezik meg és azután a szokásos barátságos nyilatkozatokat tartalmazza.

Az 1. pont a béke helyreállítását és az Oroszország és Japán között létrejött megegyezést konstatálja.

A 2. pontban Oroszország elismeri Japánnak tulajdoni érdekét Koreában.

A 3. pont Mandzsúria egyidejű kiűrését mondja ki.

A 4. pontban Oroszország Liaotung félszigetén gyakorolt jogait átengedi Japánnak.

Az 5. pont szerint Mandzsúriában minden nemzet kereskedelmi egyenjogúság illet.

A 6. pont a mandzsúriai vasút feloszlátásáról szól.

7. Oroszország és Japán kötelesek a katonasági vasuti összeköttetést kiépíteni.

8. Mind a két vasuti vonal úgy tartandó üzemben, hogy a forgalom kölcsönösen ne akadályoztassék.

9. Oroszország átadja Sachalin szigetének az 50-ik szélességi fokig terjedő részét. A la perouzei tengerszoros hajóközlekedése szabad marad.

A 10. pont a Sachalin szigetén levő orosz telepések jogait írja körül, a kik megtartják nemzeti-ségüket. Japán azonban jogosítva van a deportáltak kiutasítani a szigetről.

A 11. pont halászati jogokat biztosít Japánnak a szibériai vizeken.

12. Oroszország és Japán a kereskedelmi szerződést a legtöbb kedvezmény elve alapján megújítják.

A 13. pont a hadifoglyokról és eltartásuk költségeinek megfizetéséről intézkedik.

14. A szerződés francia és angol nyelven készül el. Kétség esetén a francia szövegség irányadó.

15. A szerződés 50 napon belül ratifikálandó.

Az első függelék kimondja, hogy Mandzsúria mindkét részről 18 hónapon belül kiűritendő. Mind a két hatalom 15 katonát hagyhat vissza kilométerenként a vasut őrzésére.

A második függelék szerint egy külön bizottság fogja megállapítani a határokat Sachalinszigetén.

Háromszékvármegye piacképes cikkeinek forgalombahozása.

— Az iparcikkekről. —

A Székely-Társaságok Szövetségén k 1905. augusztus 22-én Sepsiszentgyörgyön tartott közgyűlésén előadta Csinádi Lajos átl. elemi fiu- és női-ipariskolai igazgató.

(Folyt. és vége.)

A felsorolt háziipari cikkek készítése azonban csak időleges, mert például a gazdasági eszközöket télen hiába készíti a háziiparos, arra vevőt nem talál a nyár beálta előtt. Székely asszonyaink pedig sokkal jövedelmezőbb foglalkozást űzhetnének, ha a kezdetleges munkájuk a len, kender kikészítése és megfonás: gyapju előkészítés megfonás helyett ugyanazon idő alatt jó szövészeként, jól előkészített anyagból több, piacképesebb s így értékesebb árucikkeket állítanak elő.

Itt említem fel az Előpatak, Árapatak, Hidvég és szomszédos községeiben háziiparilag előállított árapataki varrottas néven ismert női munkákat is, melyek igen tetszetősök, de piacra nem kerülnek.

A sepsiszentgyörgyi nőiipariskola pedig 1876. óta, tehát 29 éve, hogy bocsátja szét a vidéknek a munkásnőket, kik közül többen bár a családkörében

üzik a fehér varrást, himzés, felsőruha varrás, szabás hasznos foglalkozását, de vannak olyanok is, akik mint kenyérkereseti főfoglalkozást üzik ezen háziiparszerű nőmunkák előállítását. Ezen díszmunkák azonban csak megrendelés folytán készülnek mert nincsen állandó vevőjük, s a készítőknél befektetendő tőkepenzük s így mindenesetre az előállítás is kismértékben mozog. Második helyen említem a kis-, illetve kézműipart. Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely városok s megyénk nagyközségeinek iparosairól van szó. Ezen iparosokról tartozók a legtöbb kézügyességet fejtenek ki s kézügyességükkel s a ma mind több több alkalmazásba hozott gép segítségével igen keresett és piacképes cikkeket állítanak elő. De lássuk közelebbről:

Első a kerek és kovács ipar. Az egyik fa-, a más vasiparos, s mégis egymásmellé állítva említem, mert egymással karöltve munkálnak. A vármegyében 24 kitűnőbb kerek, és 26 kovács, tehát 50 ily kisiparos mintegy 71 segéddel dolgozik. Sok és piacképes gazdasági eszközt, tárgyoncát, létrát, szekeret kocsit készítenek. Nemesak a helyi szükségletet fedezik, de távolabbi piacra is sok körül készítményükből. Így a magyar államvasutak részére készítményükből a sepsiszentgyörgyi Deák és Bikfalvi cég sok és kitűnő cikkeket importál.

A technika fejlődésével a vasipar egy másik ága a lakatosipar is, karöltve fejlődik. A megye területén 12 elsőrendű iparos 35 segéddel dolgozza ezen munkát. Állítanak elő kitűnő zárat, kályha csöveket, takaréktüzelőket, vasrácsokat, épületfelszereléseket.

A már felemlített iparágaknál sokkal nagyobb kiterjedésben üzik Háromszék megye területén az asztalosipart. Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely, Kovászna, Baróth, asztalosmesterei kitűnő épületberendezéseket, bútorokat készítenek. Mintegy 37 iparos 90 segéddel készít kifogástalan famunkát.

A kádárpár is jelentékeny. Szórványosan mindenütt üzik megyénk területén.

A bőripar ősi foglalkozása a háromszéki székelynak is. Már a vándorlaskorában éltek köztük is szűcsök, cserzőtimárok, vargák. Ma is jelentékeny ezen kisipart üzők száma. E téren elől áll Kézdivásárhely. A megye területén mintegy 7 szűcs 13 segéddel, 23 timár 31 segéddel, 86 csizmadia és cipész 231 segéddel dolgozik piacképes cikkeket. Évenként szép megrendelést kapnak az államtól a hadsereg számára s az általuk készített és szállított bakancsok kifogástalan minőségűek.

Fonó és szövő iparról, mint kisiparról a megyében nem beszélhetünk tanácsosunk egy sines.

A sokszorosított ipart 4 nyomda, 24 szedővel, 4 gépmesterrel üzi. Kalap- és felsőruha készítő iparosainak a helyi szükségletet is alig tudják ellátni, míg a kőipar mint újabb keletű iparág tért foglal a megyében. Sepsiszentgyörgyön 2 kőfaragó, Málnáson egy nagyobb telep üzi a kőfaragást. A málnási és mikóújfalusi trachyt kőbányák kitűnő anyaggal látják el ezen iparágat. Mióta ezen iparág lábra kapott, eltűnnek megyei és országutainkról a fából készült ideiglenes jellegű műtárgyak s azoknak helyét a trachyt és még tömörebb andesit foglalja el.

Az agyagipar összesen 11 férfi munkás által üztetik. A föld a fazékkészítésre nem eléggé alkalmas. Sokkal jobban sikerült a fedőeserép és téglakészítés. Ezen ipart legnagyobb mértékben Baczon, Málnás, Bodok, Szentgyörgyön üzik, ezenkívül a megye területén szórványosan több helyen készítenek jó téglát.

Megemlítendő haladást mutatnak fel a bádgosok, építő iparosok, élelmicikkek készítői u. m. pékek, hentesek.

Ha a kisiparosok statisztikáját vizsgáljuk, arra a meggyőződésre jutunk, hogy ezen iparosok munkalétszáma s készítményük piacképessége is nagyon változékony, hullámzó. Van elég munkaerő, van elég piacképes cikk, ha van megrendelő, vevő, fogyasztó. És viszont ha nincs vevő, megrendelő közönség, eltávoznak a mesterek, segédek oda, a hol munkát találnak.

Megegyezik ezen iparágak vároak a felkarolásra, ezen iparosoknak kell, hogy Székely-Társaságunk segítő kezét nyujtsion.

Harmadik helyen említem Háromszék megye gyáriparát, mint olyan foglalkozást, amely a legtöbb piacképes cikket produkál s a melynek gyártmánya éppen azért, mert piacképes, meg is találja a fogyasztó közönséget.

Ezen iparnak az őstermeléssel kapcsolatos ágát, mivel az már említve volt, jelen tanácskozásunkon mellőzöm, s így első helyen is a szövőiparra mutatok rá.

A szövőipart egy nagyobb kiterjedésű len- és pamut szövőgyár és egy szűkebb keretek közt mozgó posztó szövőgyár képviseli, minikét gyár székhelye Sepsiszentgyörgy. Előbb említett az első székelly szövőgyárból kifejlődött Klinger Henrik-féle szövőgyár, melynek van a központban egy nagyobb szabású modern mechanikai berendezéssel bíró telepe. Ezenkívül 38 községben 7 fő- és 2 melléktelep. Ezen a melléktelepeken 457 kézi szövőszéken 553 személy üzi a gyár részére a kéziszővést. Az egész gyártelep 1904. év végén 741 személyt foglalkoztatott.

A gyárnak megyénk lakóira, hogy mily jótékony hatása van, semmi sem bizonyítja eklatánsabban, mint azon haladás, a melyet a gyár rövid pár év alatt fel tud mutatni. Vagyis: 1901-ik évben az egész gyárban 227 személy dolgozott s 1904. évben már 741-re gyarapodott a munkáltszám, 1903. évben 130.000 korona munkadíj osztott ki s 1904. évben már 160.000 korona. Büszkén tekinthetünk megyénk ezen gyáriparára, bár úgy viszonylik a külföld hatalmas iparához, mint csepp a tengervízhez, mert tudjuk, hogy önerőnkön a háromszék megyei háziipart és ipari oktatást fejlesztő Székely egyesület lelkes munkássága folytán majdnem a semmiből teremtetjük ezen szépen fejlődő ipart.

Második a Sequens József sepsiszentgyörgyi posztó flanelkészítő gyára. Ezen gyárban munkálkál áll 1 drb gőzmotor, 2 drb gyapjútörő gép, 1 darab kartolófarkas, 5 drb kartológép, 2 drb kartoló-előfonógép, melyek egyszerre 100 szál fonalat készítenek, 2 drb a 60 orsós összesen 120 orsós közeli fonógép, 1 drb vetőszeg, 6 drb csőrölő, 5 drb szövőszék stb. felszerelések. Egész éven át állandóan 16 munkást foglalkoztat.

A felemlített két szövőiparvállalat az, mely vármegyénk lakosságának munkahajlamával leginkább megegyezik, s a melyek itt a megyében bő nyers anyagot találnak.

Kalapgyár van egy Sepsiszentgyörgyön, ifj. Nagy Elek tulajdona, kizárólag esendőkalapot szállít a m. államnak. Gyártmányai ugy minőségben, mint kivitelben kitűnőnek bizonyultak.

A málnási Sicilia és bálványos fűredi színsav sűrítő gyárak szintén piacképes keresett árukat szolgáltatnak a megrendelőknek.

A felsoroltakon és az áll. dohánygyáron kívül említésre méltó gyári foglalkozás nem is üztetik megyénkben, s bányáiparunk is csupán a köpeci barnaszénbányában üztetik.

Gyári cikkeinkről elmondhatjuk, hogy piacképesek sőt keresettek is.

Az elmondottak alapján a következő igazságokat szűrhetni le.

Háromszék megyében a háziipar az utóbbi időben nem fejlődött s jelenben sem áll eléggé fejlődött alapon. Készítményei csak alkalmi piacra találnak.

Kézműiparos van legtöbb a megyében s ezen kisiparosok jó és piacképes cikkeket készítenek ugyan, de készítményük mennyisége és az iparosok száma is nagyon ingadozik, mert hiányzik a finanszírozás, üzletmenet. I. házi- és kéziipar az, a mely megyénk lakosságát hivatott jó anyagi viszonyok közé jutatni, s ezért Székely-Társaságainknak is első helyen kell ezeket támogatni s támogatásukra a m. kormány figyelmét fel kell hívni.

A gyáripar még nagyon kis téren működik, de az ut, a melyen halad biztos, az irány helyes, s így a fejlődés is biztosítva van. Ezen téren is állami támogatással tenni kell.

Ezeknek egyszerű előrebocsátása után javasolom, mondja ki a Székely-Társaságok Szövetsége, hogy:

1. Mivel Háromszék megye piacképes iparcikkeinek előállítását a tőkehiány, kivitelét pedig összelöttetések hiánya miatt akadályozza, előbbi az állami támogatáshoz szükséges akció kifejtésével, utóbbit az állami támogatással létesítendő közraktárak mellett társadalmi uton is segíteni kell.

Éppen ezért s tekintve, hogy a Székely-Társaságok kizárólag társadalmi intézmények, a társaságok működését tömöríti ezen kifejtett irányban.

2. A Székely-Társaságok Szövetsége a legsebésebb körű akciót indít meg Háromszék vármegyében előállítható piacképes ipartermőyeknek fokozása érdekében, a mit főleg az által eszközöl, hogy tárgyalásba lép a sepsiszentgyörgyi és Kézdivásárhelyi ipari hitelszövetkezetekkel s minden eszközzel azon lesz, hogy ezen iparszövetkezetek Sepsiszentgyörgyön, Kézdivásárhelyen és Kovásznán elárutító raktárakat állítsanak fel, hogy ezen raktárak a piacképes iparcikkekre előlegot adva egyfelől az iparosok előállító képességét fokozzák, másfelől piacot teremtenek az előállított iparcikkek számára.

3. A posztóipar fejlesztése érdekében szem előtt tartva az 1902. év augusztus 28-29-én tartott székelly kongresszus ide vonatkozó határozatát, közbejárásának egész súlyával oda hat, hogy államsegélyt a sepsiszentgyörgyi Sequens József posztógyára egyelőre 1000 fonórsóval, kaloró és készítő géppel láttassék el.

4. Tárgyalásba bocsátkozik a Klinger Henrik-féle céggel az iránt, hogy a termelő ipar fejlesztése érdekében a szövőgyár mellé len, kender készítő, illetve áztató és fonógyárat rendezzen be.

5. Kicszközlőni a magas kormánytól, hogy a sepsiszentgyörgyi áll. segélyezett nőipariskolánál kizárólag székelly leányok számára legalább 10 (tiz állami) 200 koronás évi ösztöndíj létesíttessék a női kézimunkák technikájának gyarapítása érdekében.

Kérem a szövetségi közgyűléstől javaslataim elfogadását.

NAPI HIREK.

— Majláth püspök — titkos tanácsos. Ő felsége a Király Gróf Majláth Gusztáv Károlyt, az erdélyi róm. katolikusok apostoli lelkészségi püspökét, szeptember 1-én kelt legmagasabb elhatározásával kinevezte va'óságos belső titkos tanácsosává. Ez a magas kitüntetés általános örömet fog okozni nemesak a katolikus hívők körében, de bizonyára mindenütt, ahol azt a nemes lelkű, melegszívű főpapot egyéni értéke szerint ismerik s méltányolni tudják.

— Kisasszony napja a róm. katolikusok egyik legnevezetesebb ünnepe, pénteken nagy ájtatos közönséget gyűjtött össze a Kézdivásárhelyi r. k. templomba. Alkalmi szent beszédet Kovács Bernádin főgimnáziumi tanár tartott; szép n. meggyőzően fejtegette a Kisasszony-naphoz fűződő keresztény katolikus felfogást. A szent misét Somogyi Gusztáv plebános mondotta, Kubica Győző és Tátrák Balázs segédlelkészek közreműködésével. Délután 6 órakor a Mária ájtatosságot vespernyét Kubica Győző segédlelkész végazte el nagy ájtatos buzgalommal.

— Esküvő. Kisborsosnyói Róz Béla, Kézdivásárhelyi jeles ifjú ügyvéd múlt vasárnap tartotta esküvőjét Kolozsvárt Lukács Aranka kisasszonnyal. Dr. Lukács Adolf tudományvetim jogtanár privetlelkű, bájos leányával. Áldás kísérje a szép ifjút.

— Egyháztanácsi ülés. A Kézdivásárhelyi kantai róm. kath. egyháztanács jövő kedden szept. 12-én, délután 4 órakor a főgimnázium rajztermében Balázs Ferenc főesperes ur elnökele alatt rendes ülést tart, mel re az egyháztanács tagjait tisztelettel meghívja s tárgyi fontosságát tekintve, teljes számban való megjelenésre kéri az egyháztanács elnöksége nevében: Somogyi Gusztáv plebános.

— Halálozás. Kézdivásárhelyi lakos Szabó Bíró György, jóravalló asztalosmester felesége f. hó 6-án váratlanul meghalt, férjén kívül 5 kiskorú gyermeket hagyva hátra. Földi részzeit pénteken délután temették el az iparos osztály s a tűzoltó-egyesület nagy részvete között.

— Építkezések Kézdivásárhelyen. Három nevezetes középület kap városunkban a közeljövőben új, méltó hajlékot: a Báró Szentkeresztly Stephanie áldott nevét viselő „Stephanie menedékház”. Rudolf-görház” és a róm. kath. főgimn. A Stephanie me-

nedékház rövid időn tétő alá kerül; a Rudolf-kórház alapozási munkái javában folynak; főgimn. telken pedig kezdetét vette az anyag szállítás.

— **Halálozás.** Az ólombetűk világában gyász van. Egyik közkatona ennek a lelkes gárdának hullt ki a munkás-sorból, s most öt kis áva siratja a jó édesapát. Hamar Albert, a Jókai-nyomdának hosszú időn át volt gépmestere, utóbb a kézdivásárhelyi Turózi-féle nyomda üzletvezetője, s a szerény, munkás férfi iránt mindenütt teljes elismeréssel voltak. Körülbelül a nyár elején betegeskedni kezdett, s Sepsiszentgyörgyre vonult vissza rokonaihoz, hol most a halál megváltotta szenvedéseitől. Koporsójára a Jókai-nyomda szedői által indított gyűjtésből koszorút helyeztek. Temetése f. hó 7-én volt Sepsiszentgyörgyön. Nyugodjék csendesen!

— **Modern tápítal.** Idegesség, álmatlanság, vérszegénység, étvágytalanság ellen leginkább a Herkules-sört használják újabban, mert e kitűnő maláta tápsőr különlegesség hatásos hízoló is;

gyengélkedőknél, lábadozóknál kiváló erősítő és e mellett egyszerű asztali ital. Kapható minden jobb fűszerüzletben, vendéglőben és kávéházban. Nagybán: Herkules-sörfőzde, Budapest, Bethlen-tér 3, honnan postán 5 kg. próbaküldeményt (6 üveg) után-tellel küldenek.

KÖZGAZDASÁG.

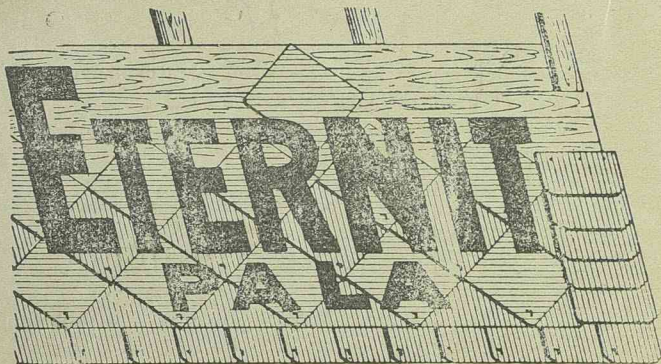
Argentína fejlődése.

Bennünket, mint agrárországot, írja a „Közgazdasági Híradó”, közelről érdekel, hogy mely államokban fejlődik a mezőgazdasági termelés leginkább. Az európai piacokon nemsokára veszedelmes versenytársunk lesz a délamerikai Argentína állam, melynek földművelése bámulatos haladásra mutat. Évről-évre nagyobb területet vesznek művelés alá s különösen búzát, kukoricát és lent termelnek. Az egyik legjobban fejlődő tartomány Cordoba, hol tavaly 1,900.000 hektár, az idén 2,150.000 hektár volt megművelve. A már megoyilt és a még építésben lévő

vasutvonalak kétségkívül a földművelés fejlődéséhez fognak hozzájárulni. A gyarmatok száma jelenleg 500, körülbelül 3 millió hektár földdel. A gyarmatok közül négyezer a saját birtokán gazdálkodik. A 10.000 családból, mely a gyarmatokon él, 1509 a a benszülött. Miután az országnak még csak egy negyede sincs művelés alatt, előrelátható, hogy Argentína mezőgazdasága óriási dimenziókat fog ölteni, ha elegendő munkaerővel rendelkezik. A folyton fejlődő délamerikai állam egyre nagyobb tért foglal el az export terén is. Május havában például a buenos-ayresi kikötőből külföldre szállítottak: 714.590 métermázsza búzát, 148.600 mm. kukoricát, 284.050 mm. lenmagot, 94.880 mm. korpát, 830 mm. árpát, 6330 mm. répát, 9140 mm. olajpogácsát, 8240 mm. zabot, 105.210 mm. lisztet, 9680 mm. madármagvakat, 11.390 mm. szárított és 26.290 mm. sózott ökröbort, 2330 mm. vaját, 61.260 quebrachot, 67.880 db fagyasztott ökrönegyedet, 3077 élő juhott, 481 élő ökröt, 689 élő öszvért és 589 élő szamarat. Jellemző, hogy Oroszországból évenként mintegy százezer ember megy 5 hónapi mezei munkára Argentínába, kik a munka befejezése után visszatérnek hazájukba.

H i r d e t é s e k.

A JELENKOR LEGJOBB TETŐFEDÉSI ANYAGA

MAGYARORSZÁGI KÖZPONT:
ETERNIT MŰVEK HATSCHEK LAJOS
BUDAPEST VI., ANDRÁSSY-ÚT 33.

(52. 7-8.)

Szabó Gyula nyug. adótárnoknál **ez év szeptember 1-től** több évre

SZÁNTÓ FÖLDEK

vannak kiadók.

Értekezhetni a tulajdonossal.

(97. 1-3.)

!! F^{*****}OGORVOS PERL JÓZSEF !!

(99. 1-1.)

AMERIKAI DENTIST

itt maradását e hó 15-éig meghosszabbította.

Lakása a „Millennium” szálloda 2. szám.

Rendel: délelőtt 9—12 óráig, délután 2—5-ig.

A torjai határon 25 hold

első osztályu szántó

több évre felébe megmunkálásra kiadó

Felvilágosítást ad e lap kiadóhivatala.

(98. 1-3.)

Szám: 1350—905.

Hirdetmény.

Alólírott községi képviselő tesületek 1905. évi szeptember 2-án hozott 40. p. a. határozata alapján Márkosfalva község részére a községi elővíz csatorna gátjának felépítésére ezennel pályázatot hirdet.

Kemény fából tervezett gát költség terve 4794 kor. 62 fill. Puhafá-

ból tervezett gáté pedig 3257 korona 81 fillér. A vonatkozó költségvetés előmérlet és részlet tervek alólírt körjegyzőnél megtekinthetők.

Írásbeli ajánlatok f. hó 22-én d. u. 6 óráig elfogadtatnak.

Az árlejtési verseny tárgyalás f. hó 23-án d. u. 2 órakor Márkosfalva község házában tartatik meg.

Martonfalván, 1905. szeptember 4.

Veres Péter,
k.-jegyző.

(98. 1-2.)

A vasut-utcában

egy új lakás

2 szoba, kamara, kut és udvarral kiadó.

Bővebbet a kiadóhivatal.

(95. 2-3.)

BUTOR

anyakönyvi hivatalok berendezésére, valamint községi előjáróságok részére **ugy készpénzért, mint részletfizetésre** kapható

butorraktáromban

Kézdivásárhelyt,

hol állandóan raktáron van: szalon-, ebédlő- és hálószoba berendezés, ruha- és éjszakai szekrény, továbbá: magas, félmagas, háttas és heverő divány, garnitúra, matracz, fali és toaletti tükör, nád- és préselt ületű hajlitott szék, ablak carnis, stb. melyeket a jelenleg újonnan berendezett ASZTALOS MŰHELYEMBEN kitűnő száraz anyagból saját felügyeletem alatt készítettetek s olcsó árak mellett becsátok szíves rendelkezésre.

Tisztelettel:
Ifj. Jancsó Mózes,
butorraktáros.